

природознавчих профілях не буде узагальненого предмету природознавство. На думку експерта, це не означає, що школа вибиратиме профіль раз і назавжди, скоріше, це буде відбуватися щороку, або ж для кожного класу чи кількох класів. Профіль буде обиратися з урахуванням того, що може запропонувати школа, виходячи з наявних викладачів, можливостей, бажання дітей, батьків тощо [2].

Отже, важливим чинником інноваційного розвитку держави є модернізація системи освіти у напрямі підготовки конкурентоспроможної особистості, здатної до сприйняття євроінтеграційних процесів, до функціонування у глобальних соціокультурних перетвореннях. Тож актуальним завданням сьогодення в галузі освіти є підготовка людини, здатної творити і сприймати зміни, нововведення, налаштованої на набуття ціннісно-значущих компетенцій, необхідних їй спочатку для самовизначення у виборі профілю навчання, а потім і професійного самовизначення.

Освіта в Україні пережила чимало реформ, що внесли свої корективи, але не принесли результатів. Тому сьогодні ми стоїмо на роздоріжжі, що змушує зробити вибір – залишити освіту такою ж, звільнивши себе від зайвої роботи, чи розвиватися разом з учнями, що в майбутньому навчатися проектувати навчальний процес, самостійно здійснювати дослідницьку і пошукову діяльність, логічно мислити і формувати свою громадську позицію. Молодь України уже давно готова до змін, освіта лише має втілити інновації в життя, розширивши спектр спеціальностей і можливостей розвитку для них. Лише із запровадженням профільного навчання наші спеціалісти зможуть конкурувати на міжнародному ринку праці і презентувати нашу державу як успішний приклад країни, що розвивається.

Література

1. Лакоза Н. Організація профільного навчання в Україні та за кордоном. Педагогічний процес: теорія і практика. 2017. № 2 (57).
2. Мазур Н. П. Нова концепція профільного навчання у старшій школі та її вплив на підготовку майбутніх вчителів інформатики. *Освітологічний дискурс*. 2014.
3. Профільна шкільна освіта в Україні. Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ. 2018. URL : http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2835:profilna-shkilna-osvita-v-ukrajini-2&catid=71&Itemid=382.

УДК 37.014.6

СУТНІСТЬ ПОНЯТЬ «ЯКІСТЬ», «ОСВІТА», «ЯКІСТЬ ОСВІТИ», «УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ»

О. В. Євтухова

Проблема якості освіти знаходиться зараз в епіцентрі уваги освітян, батьків і суспільства загалом, хоча саме поняття «якість освіти» у педагогічній літературі вживається порівняно недавно. Ще десятиліття тому у цьому контексті говорили про якість знань, контроль, перевірку, оцінювання, відсоток успішності, відсоток здобувачів освіти, які вступили до закладів освіти, тобто йшлося про окремі результати початкової діяльності, а не про якість освіти в цілому.

Застосування терміну «якість» (quality) до освіти викликана змінами, що відбуваються у суспільстві, пошуками як загальноприйнятого його визначення, так і формуванням засобів вимірювання і порівняння рейтингу освіти різних країн чи різних типів закладів в одній країні.

Розглядаючи проблеми якості освіти, ми спираємося на ряд базових понять: якість, освіта, забезпечення якості освіти, управління якістю освіти, система заходів щодо підвищення якості освіти.

Учення про якість створювалося на філософсько-методологічній базі, розвиваючись від ідей Платона, Аристотеля до сучасної кваліметричної науки (парадигми). Уперше категорію «якість» трактував давньогрецький філософ Платон. Він позначив нею «першопочаток як ідеальні або духовні субстанції» [7, с. 223]. Пізніше Аристотель для опису світу речей запропонував систему категорій, у переліку яких були «якість», «кількість», «відношення», а також «перша й друга сутності», які означали в родовидовій субординації конкретні речі й спільні для них конкретні види матерій, що об'єднують ці речі в класи. Якості (а разом з ними й речі) розумілись уже не як ідеальні, а як матеріальні [9, с. 12].

Далі ця категорія була розвинена в працях Гегеля, який започаткував та розвинув теорію діалектики на ідеалістичній основі, яка замінила метафізичні вчення. Гегель визначив якість як тотожну з буттям визначеність: якщо щось втрачає свою якість, то воно перестає бути тим, чим воно є.

Енциклопедичні тлумачення розкривають якість як наявність істотних ознак, властивостей, особливостей, що відрізняють один предмет або явище від інших» [6, с. 241].

Отже, якість – сукупність характеристик об'єкта, що відносяться до його здатності задовольняти встановлені і передбачувані потреби.

Освіта прискорює процес розвитку й становлення людини як особистості, суб'єкта, забезпечує формування її духовності, світогляду, ціннісних орієнтацій і моральних принципів. Освіта – цілеспрямована соціалізація особистості, що забезпечує освоєння здобувачами освіти культурних зразків і цінностей, формування образу власного «Я» на основі систематизованих знань і умінь, а також досвіду емоційного ставлення до світу. Освіта – результат навчання і виховання.

Результатом освіти є всебічний розвиток особистості, тобто формування людини, що має широкі і стійкі знання, навички та вміння, що поєднує в своїй діяльності фізичну і розумову працю, що виробляє матеріальні і духовні блага для суспільства, гармонійно розвиненої у фізичному і духовному відношенні, активного громадського діяча з високими моральними ідеалами, розвиненим естетичним смаком, різнобічними матеріальними та духовними потребами.

Якість освіти – це узагальнений показник розвитку суспільств у певному часовому вимірі. Тому його слід розглядати в динаміці тих змін, що характеризують поступ держави в контексті світових тенденцій: вона рухається до консолідації та інтеграції в світову спільноту чи протистоїть їй, ставлячи власні інтереси понад усе [4, с. 10].

Проведений аналіз джерел дозволив виявити різні уявлення вчених про сутність поняття «якість освіти» та шляхи забезпечення якості освітньої діяльності у закладах освіти. Так, І. Булах тлумачить якість освіти як сукупність властивостей і характеристик освітнього процесу, які надають йому здатність формувати такий рівень професійної компетентності особи, який задовольняє його потреби, потреби суспільства і держави як сьогодні, так і в майбутньому [1].

С. Шишов і В. Кальней розглядають якість освіти як соціальну категорію, яка встановлює стан і результативність процесу освіти в суспільстві, її відповідність потребам і очікуванням суспільства в розвитку і формуванні громадянської, побутових і професійних компетентностей громадян [10, с. 171–172].

На думку М. Поташника, «якість освіти представляється як співвідношення мети і результату, як міра досягнення цілей, до того ж, що цілі (результати) задані тільки операційно і спрогнозовані в зоні потенційного розвитку школяра» [8, с. 33].

Отже, якість освіти – інтегральна характеристика системи освіти, що відображає ступінь відповідності ресурсного забезпечення, освітнього процесу, освітніх результатів нормативним вимогам, соціальним і особистісним очікуванням. Забезпечення якості – всі

види діяльності, що заплановані та здійснюються, доступні постійному контролю і необхідні для створення впевненості у виконанні вимог до якості [2].

Поняття «управління якістю» було вперше введено А. Фейгенбаумом у 1957 р. в статті «Комплексне управління якістю» [3]. Автор трактує дане поняття як облік всіх факторів якості, охоплення всіх етапів і робіт підрозділів в єдину систему забезпечення якості. Елементи управління якістю в міру вдосконалення управлінської діяльності поступово відокремлюються в самостійний аспект управління – управління якістю продукта.

В. Огвоздін визначає управління якістю як «методи і види діяльності оперативного характеру, що включають в себе контроль якості, збір і розподіл інформації про якість, розробку заходів, прийняття оперативних рішень і реалізацію на всіх етапах ...» [5].

Підсумовуюче вищевикладене, визначимо, що управління якістю освіти розглядається як соціально-педагогічна категорія, що розкриває процесуальний та результативний аспекти. Процесуальний аспект відображає діяльність керівника закладу освіти щодо створення умов, спрямованих на забезпечення якості навчально-виховного процесу. Результативний аспект відображає досягнення очікуваних результатів, що виявляються в якості отриманих знань, умінь, навичок учнів, рівня їх вихованості, позитивній динаміці їхнього особистісного розвитку.

Література

1. Булах І. Є., Мруга М. Р. Створюємо якісний тест: навчальний посібник. Київ : Майстер-клас, 2006. 160 с.
2. Зайчук В. Управління якістю освіти як складова державної освітньої політики. *Педагогіка і психологія*. 2009. № 1. С. 56–78.
3. Кузнецова Н. В. Управління якістю. Навчальний посібник. Москва : Вид-во: Флінта, 2016. 362 с.
4. Ляшенко О. І. Якість освіти як основа функціонування і розвитку сучасних систем освіти. *Педагогіка и психология*. 2005. № 1 (46). С. 5–12.
5. Огвоздін В. Ю. Управління якістю. Основи теорії і практики: Навчальний посібник. М. : Діло і сервіс, 1999. 160 с.
6. Ожегов С. І. Словник російської мови: прибл. 57 000 слів / під ред. д-ра філол. наук, проф. Н. Ю. Шведової. 14-е вид., стереотип. М. : Рос. мова, 1982. 816 с.
7. Платон. Твори : в 3-х т. М., 1970. Т. 2. 254 с.
8. Розова Н. К. Управління якістю. М. : «Пітер», 2003. С. 9–10.
9. Циба В. Т. Основи теорії кваліметрії: навч. посіб. К. : ІЗІН, 1997. 160 с.
10. Шишов С. Є., Кальней В. О. Моніторинг якості освіти. М. : Російське педагогічне агентство, 1988. 354 с.

УДК 378.147

КЕЙС-МЕТОД ЯК ІНСТРУМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

І. М. Зарішняк

Самостійна робота – головний резерв підвищення ефективності підготовки фахівців, тому в процесі навчання слід цілеспрямовано залучати студентів до здобуття знань, виробляти у них здатність і потребу діяти самостійно. Для організації самостійної роботи студентів доречно використати кейс-метод (case-study).

Дослідники [1, 3, 4, 5] визначають кейс-метод як аналіз ситуацій. Педагогічну цінність кейс-методу вбачають в тому, що він активізує пізнавальну діяльність студентів, розвиває